

OMBUDETS UTTALELSE

Sakens bakgrunn

Likestillings- og diskrimineringsombudet bygger på partenes skriftlige redegjørelser i sin fremstilling av sakens bakgrunn.

Virksomheten ligger i Y. Det fremgår av bildet vedlagt klagen at det er en trapp i inngangspartiet med to trinn før plattingen ved døren. Dette gjør at kunder som er rullestolbrukere ikke kommer inn i forretningen.

Virksomheten holder for øvrig til i en bygård fra ****, slik at verneverdige hensyn setter begrensninger for inngrep som kan foretas i bygningsmassen.

Innehaver av virksomheten har også oppgitt kontaktopplysninger til eier av bygningen virksomheten holder til i, B. På telefon kunne B bekrefte at X sin leiekontrakt utløper 31. desember 2012, og at det er foreløpig usikkert om hvilken ny virksomhet som flytter inn.

Partenes syn på saken

Odberg:

Odberg hevder at inngangspartiet i Y er i strid med plikten til universell utforming.

X:

Innehaver av virksomheten, A, viser i sin redegjørelse til flere forhold.

A viser til at X flyttet inn i 2008 og siden da har hun vært i dialog med Teknisk Etat, Vestfold Fylkeskommune og Vegvesenet uten at hun har fått noen konkret tilbakemelding på bruk av plass på fortauet ved og eventuell utbygging her. A konstaterer imidlertid at fortauet på utsiden er forholdsvis smalt.

A anfører at bygården X holder til i ble bygget i **** og er bevaringsverdig, slik at større forandringer i inngangspartiet sannsynligvis må godkjennes av Riksantikvaren. A har også vært i dialog med nabobedriften, Z, som har innhentet et prisoverslag på ombygging av inngangsparti. Deres undersøkelser viser at en slik ombygging vil koste minst 110.000 kroner. A viser til at hun er selvstendig næringsdrivende og ikke et aksjeselskap, slik at en så stor kostnad vil medføre at hun går konkurs.

Virksomheten har også den siste tiden hatt sterkt redusert åpningstidene betydelig. A viser videre til at hun på grunn av sykdom nå driver virksomheten nærmest utelukkende basert på avtaler, og ikke ordinær butikkdrift. A anfører at omsetningen tidligere år har ligget på ***.*** kroner og overskuddet har vært minimalt. I fjor falt

omsetningen imidlertid med ***.*** kroner grunnet hennes sykefravær, og hun sliter nå med å få det til å gå rundt. A viser i senere e-post til ombudet at hun stenger butikken snart og at hennes leiekontrakt løper ut 31. desember 2012, noe også eier av bygningen kan bekrefte.

Rettslig grunnlag

Ombudet har kompetanse til å gi uttalelse om et forhold er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 3.

Denne saken reiser spørsmål om virksomheters plikt til å sikre universell utforming etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9.

Diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9 tredje ledd pålegger offentlige og private virksomheter rettet mot allmennheten en plikt til å sikre universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjon.

Med universell utforming menes tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske forholdene slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig, jf. § 9 andre ledd. Dette betyr at virksomhetens fysiske fasiliteter, som skal benyttes av allmennheten (kundene, pasientene), skal tilrettelegges på en slik måte at flest mulig får tilgang til de tjenester virksomheten tilbyr. Det er hovedløsningen som skal være gjenstand for tilrettelegging. Det vil derfor være i strid med bestemmelsen at det lages egne innganger, områder eller lignende for bestemte grupper.

Plikten til universell utforming rekker så langt det ikke medfører en uforholdsmessig byrde for virksomheten, se § 9 tredje ledd. Ved den konkrete uforholdsmessighetsvurderingen vil den positive effekten og viktigheten av tilretteleggingen måtte veies mot kostnader og andre former for belastning tilretteleggingen medfører. Lovgiver har bestemt at det særlig skal legges vekt på:

1. tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer (nytte vs. kostnad)
2. om virksomhetens funksjon er av offentlig art
3. de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen
4. virksomhetens ressurser
5. sikkerhetsmessige hensyn
6. vernehensyn

Dersom ombudet kommer til at det er en uforholdsmessig byrde å sikre universell utforming, betyr ikke det at virksomheten kan la være å foreta seg noe. Virksomheten er uansett forpliktet til å jobbe for best mulig tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne.

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 13 vil det være opp til innklagede å sannsynliggjøre at det ikke har forekommet diskriminering i strid med loven, dersom det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at diskriminering har skjedd.

Ombudets vurdering

Ombudet vil innledningsvis fastslå at X er en virksomhet som er rettet mot allmennheten, og som dermed har plikt til å sikre at virksomhetens hovedløsninger er universelt utformet etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9. Virksomheten har plikt til å tilrettelegge de deler av virksomhetens lokaler som benyttes av allmennheten på en slik måte at flest mulig, uavhengig av individuelle forutsetninger, får tilgang til virksomhetens tjenester og service.

Er inngangspartiet til X universelt utformet?

Ombudet tar ikke stilling til om virksomheten som sådan er universelt utformet. Det ombudet skal ta stilling til er om inngangspartiet til X tilfredsstiller kravet til universell utforming. Standard Norge har utarbeidet veileder for universell utforming av byggverk. Her gis veiledning og mål for hvordan blant annet ramper og inngangspartier kan utformes for å tilfredsstille standarden universell utforming.

I sin vurdering av virksomhetens tilgjengelighet tar ombudet utgangspunkt i disse veiledende anbefalinger.

Ombudet viser til at det følger av NS 11001 1:2009 punkt 7.4 at:

"[...] Det skal ikke være nivåforskjeller mellom gulv ute og gulv inne ved inngangspartiet. Hvis døren har terskel skal den ikke bygge mer enn 25 mm over gulvnivå [...]."

Inngangspartiet til X består av en trapp med to trappetrinn. Dette gjør det vanskelig for rullestolbrukere å komme inn hovedinngangen på egenhånd.

Følgelig er ikke inngangspartiet universelt utformet.

Ombudet må derfor vurdere om det foreligger omstendigheter som medfører at det vil være en uforholdsmessig byrde for virksomheten å sikre universell utforming av inngangspartiet.

Vil krav om universell utforming være uforholdsmessig?

I vurderingen av om det er uforholdsmessig byrdefullt å kreve universell utforming av virksomheten, skal det blant annet legges vekt på «tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer», i tillegg til «de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen [og] virksomhetens ressurser», jf. § 9 tredje ledd.

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

I denne saken er det ikke lagt frem kostnadsoverslag for utbedring av inngangspartiet eller regnskapstall, men A har vist til naboforretningens innhenting av tilbud med kostnadsoverslag på ca. 110.000 kroner for utbedring av inngangspartiet. Begge disse forretningene har inngangspartier med store likhetstrekk, og ombudet legger til grunn at kostnaden for X ville være tilsvarende. dermed vil en slik utbedring fort kunne innebære store kostnader for en liten virksomhet med små midler til rådighet. Ombudet har her merket seg As anførsel om at virksomhetens omsetning har blitt redusert med ***.*** kroner siste år. I dette tilfellet har også eier av bygningen bekreftet at A skal stenge butikken og leiekontrakten utløper i nær fremtid. Slik ombudet ser det, vil er dette kunne være et sentralt moment i forholdsmessighetsvurderingen her. Dermed ser ikke ombudet ser ikke grunn til å innhente ytterligere dokumentasjon på virksomhetens økonomi og regnskap.

X holder nå kun åpent etter timeavtale og virksomhetens leiekontrakt utløper om 2 - 3 måneder. , dermed vil heller ikke en eventuell utbedring av inngangspartiet på nåværende tidspunkt kunne bidra noe særlig til å nedbygge funksjonshemmende barrierer.

Alle forhold tatt i betraktning og da særlig sett hen til at virksomheten skal opphøre, er ombudet etter en samlet vurdering kommet til at det vil være uforholdsmessig byrdefullt å pålegge X å utbedre inngangspartiet.

Konklusjon

Virksomheten X handler ikke i strid med plikten til universell utforming i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9.